

Социјални Национализам - Лазар Прокић

Социјални национализам је ново схватање света кроз ново схватање народа у држави. Он је дошао најпре као неминовна реакција на индивидуалистичко схватање демократије и либерализма као њене економске подлоге. Затим се изградио у један посебан систем, посебну доктрину, са нарочитим гледањем на човека, грађанина, друштво, државу и размену производних добара.

Значи, савремени национализам уствари је синтеза националног и социјалног који се укључују један у други! Према томе он је антитетичан демократији. Из тога произилази да је он против индивидуализма, против економског либерализма, против марксизма.

Он је против индивидуализма утолико што не посматра појединца "in se" већ, напротив, посматра га као производ једног народа чији су специјална расна и етничка психа и историјски процес омогућили развој истог појединца. Према томе, оквир у коме се појединац рађа, формира и дела, то је народ-држава, читав један спиритуални и историјски амбијент, који је изузетан! Значи ни слобода индивидуе не може бити друкчије посматрана, већ само као функција тако одређеног оквира.

Следствено томе ни материјални ни духовни производи појединаца или њихових организација, не могу бити апсолутно власништво истих. Њихова производња, циркулација, раздеоба и потрошња имају разлога само ако се тичу појединаца као средства, а не као крајњег циља. Разуме се, као средства, мисаоног инструмента народа, државе! Зато држава контролише, надзирава, одређује, уређује и забрањује...

Национални социјализам је противан марксизму у којој било форми: класичном социјализму, комунизму, социјал-демократији или бољшевизму. Марксизам је могао понићи само из демократске концепције света. Ако је човек крајњи циљ свега, а људи су свуда исти – држава није потребна; њена је историја само случајност које може и не бити. Отуда интернационализам који не признаје никакве духовне вредности: ни човека, ни друштвени, народни колектив. Тако схваћен, марксизам је против историје јер је зауставља – сва активност човека зауставља се на трбуху. То је човек – аутомат. А социјални национализам тражи човека у држави, због државе и са државом. Дакле, он је покрет, акција, стваралаштво, прогрес. Истицањем култа државе грађанин постаје животворнији јер он тај култ ствара. То је узајамно допуњавање: уколико појединац ствара снажнију државу, утолико је и његова безбедност већа.

Непознаваоци и противници пребацују социјалном национализму да сталним дизањем култа државе неминовно води империјализму, дакле међународним сукобима. Исто се може пребацити и демократији. Демократија је доводила до ратова зато што није била савршена универзална концепција света већ пре универзални политички систем. Социјални национализам, напротив, нема претензије да постане универзалан политички систем, али већ постаје општа концепција света: водећи првенствено рачуна о сталним елементима сваког народа понаособ (национално осећање, историја, традиција, духовне вредности). Према

томе социјални национализам није никакав повремени експеримент, већ историјска
нужност: синтеза искуства прошлости и предвиђање будућности сваког народа
понаособ. Као такав он не може бити копија већ израз политичких прилика једне
одређене средине. Значи, он може бити универзалан само као доктрина, а не и као
политички систем. А то су два потпуно различита појма који се наивно или
злонамерно бркају свуда па и код нас. Зато наш будући политички систем према
концепцији социјалног национализма и не може бити друго него искључиво израз
наших сопствених прилика. Та истина постала је толико јасна и разумљива, па ипак
многи у нас, са легитимацијом или без ње, још је нису прихватили.
Али без тога ми још нисмо оптирали за Европу.

Алманах србске омладине

1942.